

INSPIRATIONSMATERIAL

JOHN OCH SVAMPARNA

Av Johan Petri

UNGA DRAMATEN

Välkommen till Johns värld!

Det här materialet är framtaget för dig som vuxen som vill förbereda dig och barnen inför teaterbesöket, som vill läsa mer om tankarna bakom John och svamparna, eller som vill arbeta vidare utifrån upplevelsen tillsammans med barnen.

Tora von Platen, dramaturg

INFÖR TEATERBESÖKET

John och svamparna kallas för en händelse istället för en teaterföreställning. Ordet händelse refererar till begreppet happening, som används inom konsten för att beteckna mer eller mindre improviserade uppträdanden. John Cage var enligt vissa den första att iscensätta en happening 1952. Begreppet hade då ännu inte myntats, utan John kallade händelsen för 'Untitled Event'. En happening är enkelt uttryckt en situation man upplever tillsammans. Till skillnad från en teaterföreställning har den oftast inte en linjär berättelse utan vill skapa konst med kroppar, ljud och rörelse. Vår händelse äger rum på teatern - på så sätt är den en teaterföreställning.

Om man vill kan man förbereda barnen på att upplevelsen kanske blir något annat än det de är vana vid att möta på teatern, genom att ställa frågor av typen:

- Vad är teater?
- Vad är en händelse tror ni?
- Vad kan skillnaden på en teaterföreställning och en händelse vara?

På affischer och annonser för John och svamparna finns en man som vattnar rosor i ett badkar. Titta på bilden:

- Vad ser ni?
- Varför tror ni han gör det han gör?
- Vem tror ni han är?

OM TANKARNA BAKOM JOHN OCH SVAMPARNA

Johan Petri, regissör

Vi har velat skapa en händelse, inte OM John Cage, utan MED John Cage, med hans sinnelag och hans metoder. Här är några av de saker jag tycker kännetecknar Cages hållning och estetik, och som vi tagit fasta på i arbetet med John och svamparna:

- En lekfull och innovativ hållning till skapandet
- En utåtriktning – en medvetenhet om lyssnaren/publiken
- En tilltro till lyssnaren som medskapare
- Ett intresse för den som framför
- Ett konkret men också ett sensuellt förhållande till att skapa.
- En ickehierarchical och icke-dömande hållning, till människor och företeelser i omgivningen
- En politisk kärna i så måtto att konsten relaterar till världen utanför och vill bidra till förändring: som jag ser det, en ökad känslighet hos människorna
- Ett ifrågasättande av konstnären/tonsättaren som den begåvade virtuosen som skapar verk att beundra.
- Ett ifrågasättande av konst som konsumtionsvara

Några centrala begrepp i arbetet:

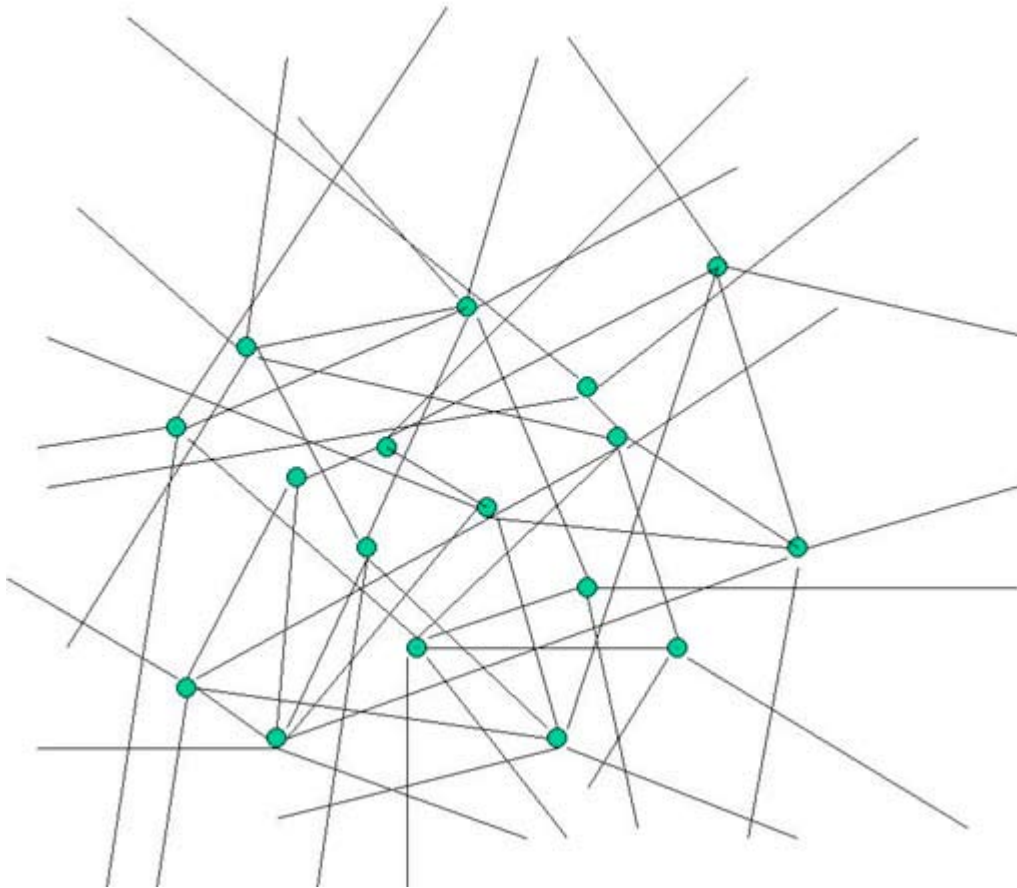
HÄNDELSE

En händelse för mig är – till skillnad från en föreställning – något man går in i, något man är del i, inte något man konsumerar. Man lämnar den förhoppningsvis med känslan av att ha varit med om något – något som inte kunde ha varit på något annat sätt. Snarare än att man sett något.

Cage säger:

”Framförandet av musik är en publik tillställning, en social tilldragelse. Att det är så gör det faktiskt möjligt att se på framförandet av ett musikstycke som en metafor för samhället, för hur vi vill att samhället ska vara. Även om vi nu inte lever i ett samhälle som vi betraktar som gott, eller bra, så skulle vi ju kunna skapa ett musikstycke i vilket vi skulle vilja leva. Då menar jag inte det bokstavligt, utan just som en metafor; att man kan tänka på ett stycke musik som en bild (representation) av ett samhälle som man skulle vilja leva i.”

Här ser jag en inspiration till att skapa ett rum och en upplevelse, som är ett alternativ till den verklighet vi lever i. Jag menar inte att den stänger ute världen utan att den istället ger besökarna tillgång till en vital upplevelse av något ”annat”, av något som inte är känt men som kan framkalla en ny känsla, en upptäckt. Eller som Cage säger: ”Looking out of other windows”.

RHIZOM

Ett rhizom är en struktur, ett förhållningssätt, en modell, en bild, som vi haft med oss i arbetet.

Begreppet myntades som filosofisk tankefigur av filosoferna Gilles Deleuze och Felix Guattari i boken *Mille Plateaux* (1980) men är hämtat från botaniken, där det betecknar ett slags horisontellt rotsystem som finns hos vissa typer av växter, till exempel ormbunken och ingefäran. Det är ett system av knölar och lökar, sammanbundna med varandra genom förgreningar och förlängningar. I ett rhizom finns det en ständig tillgång till nya vägar och flyktlinjer som skapar en osårbarhet för det totala systemet. Även om enskilda delar kan skadas eller slås ut så klarar sig helheten. Ett rhizom skickar ständigt ut nya skott, det växer hela tiden och det är notoriskt svårt att utrota. Om man bryter sönder det i bitar kan varje bit ge upphov till en ny planta

Rhizomet som metafor

Deleuze & Guattari verkade i en fransk, psykoanalytisk-filosofisk tradition (Guattari var psykoterapeut). En viktig utgångspunkt i deras arbete var en kritik av Freuds tendens att reducera mångfald till enhet. De omformulerade Freuds, som de tyckte, förenklade beskrivning av det omedvetna, genom att lyfta fram just mångfalder. Dessa omedvetna mångfalder menar de är strukturerade som ett rhizom, ett icke-hierarkiskt nätverk utan centrum där "varje element oupphörligt varierar och förändrar sitt avstånd till de andra [elementen]". Denna ständiga förändring i avstånd gör att elementen som utgör mångfalden omvandlas. Med detta vill de förklara att det inte finns enhetliga individer. En person ingår i externa grupper/mångfalder (i samhället, familjen etc.) och har samtidigt en mängd mångfalder inom sig, ett slags parallella drifter eller viljor, alla föränderliga, och dessa "olika typer av mångfalder samexisterar, går in i varandra, och byter plats".

Rhizom kan alltså vara en bild för, eller ett sätt att beskriva ett subjekt, men har också kommit att användas i en mängd andra sammanhang som bild för ett samhälle eller nånting annat, t. ex. kunskapsbildning. I ett rhizom finns ingen hierarki med rot, stam och grenverk – det är inte som en trappa, där man måste ta ett första steg innan man kan nå nästa, vilket trädet som metafor för kunskap implicerar. Detta knyter an till det linjära som också Loris Malaguzzi (Reggio Emilia-pedagogikens grundare) utmanat – barnet som ofullgånget, ofullbordat. Att istället se barnet som ett subjekt i ständig tillblivelse.

Man kan alltså se rhizomet som en modell, struktur och metafor som står i motsats till pyramiden, trädet, den dramatiska kurvan, tidslinjen och andra mer enhetliga modeller med en tydlig hierarki eller början – slut. Internet är ett exempel på en rhizomatisk struktur och en globaliserad värld som den vi lever i är också på många sätt rhizomatisk i sin dynamik.

Vi har pratat om och tänkt på John och svamparna som rhizomatisk i sitt berättande och sin dramaturgi. Man kan också se Cages musik/konst som rhizomatisk, han talade själv om att han ville åstadkomma "anarchic harmony".

Det finns också forskning som visar på att barn verkar ha ett mer rhizomatiskt förhållande till livet, lärandet, leken och berättandet. Istället för att isolera företeelser från varandra försöker de skapa förbindelser och relationer däremellan.

DET KOMPETENTA BARNET

I det unga barnets värld finns en ohöljd lekfullhet och uppfinningsrikedom som vi vuxna betraktar med glädje, kommenterar som charmig, ler åt, uppmuntrar MEN min uppfattning är att vi inte egentligen tar barnets öppenhet för "omöjliga" kombinationer, egenartade och "overkliga" associationer – på allvar, utan som föräldrar (och makthavare, samhällsbyggare, normskapare, teaterarbetare) vill vi gärna forma barnet in i det som är accepterat och hanterligt.

"Barnet är rikt, starkt, förmöget och kompetent ända från födseln, ett starkt subjekt, starkt i sin önskan att växa, lära sig och utforska. Barnet är en forskare i dess djupaste mening, någon som hela tiden är på jakt efter mening: Varför varför varför? Barnet är starkt i sin förmåga att vänta, och det förväntar sig mycket av oss. Styrkan ser vi också i viljan och stoltheten över att kunna: Jag kan, jag kan, jag kan! och i den egna förvåningen och förtjusningen, i barnets förundran. Barnet är ett rikt barn därför att det konstruerar sin egen kunskap, ger mening, tar ut riktning. Barnet är kompetent i samspel med andra, kompetent i sitt skapande av hypoteser och mening."

Ur *Hundra sätt att tänka* av Tove Jonstoj och Åsa Tolgraven

Som jag tänker så är det den – barnets förmåga att skapa mening, sin egen mening – som vi skapar ett rum för och ger inspiration till. Jag har en tilltro till att vår publik skapar mening, inte att vi behöver göra det, även om vi måste veta vad som är meningen med det vi gör.

DET NYA

Cage säger: "Ur det som vi redan känner (till) kommer ingen förändring. Ur det som vi till exempel känner som skönhet kommer inget nytt, ingen förändring."

Gunilla Dahlberg, professor i didaktik vid Stockholms universitet, forskar i små barns lärande och utforskande av omvärlden och menar att vi som vuxna har mycket att lära om dessa processer. I sin forskning har hon bland annat tagit inspiration av filosofen Gilles Deleuzes idéer om hur tankens och tänkandets utveckling fungerar:

"Enligt Deleuze påverkas inte tänkandet av igenkänningen i mötena med det redan kända. I mötet med det okända och det oförutsägbara däremot, äger en ofrivillig aktivitet rum som provocerar och stimulerar intellektet. Deleuze avfärdar inte igenkänningen, men han ser tänkandet som en annan aktivitet, nämligen den som äger rum när intellektet provoceras av ett möte med det främmande. Alltså handlar tänkandet om en nomadisk (vandrande) process, en process som överskrider det som vi redan aktualiserat och satt ord på, dvs de konventionella kategorierna.

Deleuze vill skapa en ny bild av vad det innebär att tänka, en som inte är grundad i det tänkande subjektet. Tänkande är inte användandet av en metod, utan snarare en ofrivillig aktivitet, 'något i världen tvingar oss att tänka'. Tanken är då kreativ, produktiv, och 'problematisks'. Tänkandet är en del av livet.

Om man inte tillåts att själv tänka ut sina frågor, om människor håller dem över dig, då har man inte mycket att säga. I mötet med andra, och när varje barn bidrar med sin andel, då uppstår ett 'tillblivande' mellan de olika perspektiven. Då sätts ett block i rörelse, ett block, som inte längre tillhör någon, utan finns 'mellan' alla. Som en liten båt som barn låter flyta och släpper, och som stjäls av andra."

ICKE-HIERARKI

Cage ser konsten som en relation, att verket blir till i relation mellan sändare och mottagare och på så sätt väjer han undan för idén om det geniala. "I'm out to blur the distinctions between art and life, between teacher and student, performer and audience."

Efter andra världskrigets fasor kände Cage och många med honom en längtan och ett behov av att fjärma sig från idén om den starka ledaren eller det upphöjda geniet, som tog ansvar och initiativ från den enskilda människan, i vilket Cage såg kopplingar till kriget och dess konsekvenser. Cage började då skapa metoder för konstnärliga beslut som (till stor del) låg utanför hans egen subjektiva beslutsram, han kallade det för 'chance operations', slumpoperationer. Dessutom finns i hans verk en transparens (mängder av glipor och hål) som uppmanar lyssnaren/betraktaren att gripa in och addera. Detta kombinerat med en utdragen duration och repetition i musiken, signalerar vilja till dialog. I många av Cages verk finns det också en förflyttning av ansvaret för verkets utformning från upphovsmannen/tonsättaren, till den som framför, 'the performer'. Till exempel i hans utveckling av s.k. grafiska partiturer, skapade han en modell för improvisation och interpretation med hög grad av frihet för interpreten.

EFTER TEATERBESÖKET

Föreställningen kommer sätta igång tankar och väcka frågor, både hos vuxna och barn. Lyssna på barnens associationer och frågor och låt dem själva fundera och spekulera - här finns inga rätta svar! Vår utgångspunkt har varit att skapa en händelse som ska vara öppen att tolka för den som upplever den. Den har ingen handling eller berättelse i traditionell mening, och syftar inte till att vi ska förstå allt vi ser och hör. Man kan uppmuntra barnen att dela med sig av reflektioner, associationer och frågor genom att ställa frågor av typen:

- Vad tänker ni på nu?
- Fanns det något ni tyckte särskilt mycket om?
- Finns det något ni undrar över?
- Var det något som var roligt?

Man kan hjälpa barnen att sätta ord på upplevelsen genom att ställa konkreta frågor som:

- Vad hette personerna ?
- Hur gamla var dom?
- Var var dom?
- Hur kände dom varandra?
- Vad gjorde dom?
- Vad gjorde dom med lådorna?
- Vilka instrument hade dom?
- Kommer ni ihåg något dom sa?

Man kan också plocka upp teman, frågor och företeelser från föreställningen:

- Vad är teater?
- Hur kan man göra teater?
- Finns det regler?
- Och om det finns regler, vem gjorde dem?
- Kan kroppen vara helt stilla?
- Vad är musik?
- En lastbil som kör förbi, är det musik?
- Hur kan man göra musik?
- Det som John gjorde med alla sakerna och vattnet, var det musik?
- Vem bestämmer vad som är musik?
- Vad är tystnad?
- Kan det vara helt tyst?
- Kan man bygga en bro av ljud?
- Blir man ensam om man tänker?
- Kan man tänka tillsammans?
- Vad hörs om man lägger örat mot en mage?
- Kan en fråga vara ett svar?

Försök ta tillvara på barnens tankar som dyker upp i efterhand. Kanske berättar de något för kompisar, föräldrar, på en samling osv. Då kan man passa på att följa upp det de säger och lära sig mer om deras tankar.

Teman att arbeta vidare med

Här följer några förslag på teman från John och svamparna som man kan arbeta vidare med i experiment tillsammans med barnen. Idéerna kommer ur det forskande arbete vi gjort tillsammans med en grupp av åtta stycken fyra- och femåringar under utvecklingen av John och svamparna. Experimenten är framtagna i samarbete med Ebba Theorell, som är ateljérista (konstpedagog) utbildad i Reggio Emilia.

EXPERIMENT 1: MUSIK/LJUD/TYSTNAD

Vad har barnen för tankar om musik?

Vilka begrepp verkar vara viktiga för dem?

Hur pratar de om musik?

Hur experimenterar de med musik?

Finns det något speciellt som intresserar, inspirerar dem med musik?

Intervjua barnen i ämnet för att förstå mer om deras ingångar, deras "grammatik" kring musik.

Exempel på frågor att ställa:

- Vad är musik?
- Vad är ljud?
- Är ljud musik?
- Är det någon skillnad på ljud och musik?
- En lastbil som kör förbi, är det musik?
- Finns det musik i det här rummet? Lyssna...
- Vad är tystnad?
- Är det tyst här?
- Kan det vara helt tyst?
- Kan kroppen vara helt tyst?
- Kan man göra musik?
- Hur gör man?
- Kan man göra musik med kroppen?
- Hur då, kan ni visa?
- Kan man använda något mer för att göra musik?

I nästa steg kan man ha objekt, det kan vara musikinstrument men också vardagsföremål, som barnen får undersöka utifrån frågorna:

- Kan man göra musik med det här?
- Vill ni prova och sen visa oss?

Här gäller det att backa och observera barnens första anslag - hur närmar de sig de olika objekten? Titta och lyssna.

Man kan dokumentera barnens musicerande med film, foto eller ljudinspelning för att i efterhand få syn på vad de verkligen gör och om det finns något speciellt man vill lyfta vid ett annat tillfälle. Man kan också titta/lyssna på dokumentationen tillsammans med barnen och fråga dem om det de gjorde.

EXPERIMENT 2: RÖRELSE/STILLHET/LJUD

Hur formulerar sig barn kring rörelse, vad är rörelse för dem? Vad kan det vara? På vilka olika sätt kan kroppen röra sig? Hur förhåller barnen sig till kroppens inre rörelser, det som inte syns på utsidan? Hur tänker de om ljud utanför och inuti kroppen?

I första steget kan man intervjua barnen i ämnet, för att upptäcka vad som intresserar dem, vad som kan vara intressant för dem att gå vidare med:

- Vad är rörelse, tycker ni?
- På vilka olika sätt kan kroppen röra sig?
- Hur kommer det sig att vi kan röra på kroppen, hur går det till?
- Vad finns det för andra saker som rör sig?
- Hur går det till att dom rör på sig?
- Kan det finnas rörelser fast man inte ser dom?
- Vad är stillhet?
- Kan kroppen vara helt stilla?
- Kan man höra rörelser?
- Kan man röra sig utan att det låter?

I nästa steg kan man fråga barnen om de kan rita rörelser. Det kan vara rörelser som de har berättat om eller rörelser som andra barn gör/visar. De kan turas om att rita och visa. Uppgiften, frågan, som barnen får kan vara:

- Kan man rita en rörelse? Vill ni prova?

Intressant kan vara att se vad som händer om man uppmanar barnen att rita rörelsen, men inte människan som gör rörelsen. Att utmana en strikt, konkret uppfattning av rörelse och bild och uppmuntra en abstrakt, lekfull tolkning av det de ser.

I nästa fas frågar man barnen om de tror att vi skulle kunna spela det de tecknat (viktigt att inte berätta det från början, stör koncentrationen).

- Kan man spela en rörelse som man ritat?

De kan använda riktiga musikinstrument eller föremål, (man kan använda idéer om hur man spelar musik som uppstod i det första experimentet). Ett tillvägagångssätt är att sätta upp teckningar på väggen och gruppera de som ska spela framför. Ett barn kan vara "dirigent" och visa vilken teckning eller var på teckningen som orkestern ska spela. Konserten kan dokumenteras med filmkamera.

En annan variant är att fråga barnen:

- Kan man spela hur någon rör sig? Vill ni prova?

På ett liknande sätt som när de ritar rörelser kan ett barn röra sig och de andra har som uppgift att spela rörelserna. De får turas om att spela och röra sig. Man kan fråga om vissa rörelser ger starka ljud, andra svagare. Hur ser rörelsen ut som är helt tyst?

EXPERIMENT 3: GÖRA TILLSAMMANS – VEM BESTÄMMER?

Man kan börja med att intervjua barnen i ämnet:

- Om man ska göra nåt tillsammans, vem ska bestämma?
- Kan man göra så att ingen bestämmer?
- Finns det någon eller några som bestämmer i era liv?
- Får ni själva bestämma?
- Vad skulle hända om alla bestämde allt?
- Bestämmer barn och vuxna olika saker?
- Vad?
- Behövs det regler?

Om man experimenterar med att spela musik med barnen kan ett sätt att gå vidare vara att ge dem följande uppgift:

- Skulle ni kunna hitta på ett sätt som gör att vi kan spela tillsammans?

Här måste barnen komma med förslag på tillvägagångssätt. Kanske tar det lite tid eller så kommer det jättemånga förslag på en gång. Det som är viktigt är att vi vuxna först försöker lyssna på barnens idéer och att vi sedan plockar upp något av det barnen föreslår så att det är deras format och tillvägagångssätt som ramar in vårt musicerande.

I nästa steg kan man fråga barnen om man kan hitta ett sätt att göra så att ingen människa bestämmer. Utforskandet av slumpen kan ske med hjälp av tärning, lottdragning, slantsingling etc. En annan variant är att fråga om barnen vill göra en (slump)låda som den de hade på teatern, som "bestämmer" hur de ska spela. Lådan kan barnen fylla med exempelvis:

- teckningar som man ska spela
- bilder av föremål som man ska spela med
- instruktioner i form av teckningar: ex. spela med kroppen

EXPERIMENT 4: FRÅGAN OCH SVARET

Ta reda på mer om barns syn på frågor och svar, kunskap och vetande.

- Vad är en fråga?
- Vem ställer frågor?
- Vuxna, barn?
- Var kommer de ifrån?
- Vem kan svara?
- Finns det svar på alla frågor?
- Vem bestämmer vad som är rätt svar?

Uppgifter till barnen kan vara:

- Har ni några viktiga frågor som ni skulle vilja ha svar på?

Man kan samla in frågorna och sen välja ut några som man ställer till barnen, låter dem gemensamt fundera över och diskutera svaren på.

- Vad skulle ni svara på den här frågan?

Barnen tillåts ha olika svar på frågorna och kan uppmanas att utveckla sina egna teorier. I nästa steg kan man fråga om de vill rita sina svar/förslag. Det kan bli spännande att se och jämföra de olika svaren på samma frågor.

BARN S TANKAR OM MUSIK

Utdrag ur samtal med en grupp barn, fyra och fem år gamla,
nedtecknat av Ebba Theorell

Ebba: Vi tänkte fråga er om vi skulle kunna prata lite om musik idag. Kan ni berätta, vad är musik tycker ni?

Lukas: Sånt som låter, så att man ska tycka att det är fint

Hugo : Det är toner i musiken

Stella: Musik är när det låter olikt

Ebba: Vad händer om det låter samma då?

Stella: Joo... det kan vara samma men det kanske är lite tråkigt.

Ebba: Har ni fler ideer?

Hugo: Det finns olika sorters musik

Lukas: Jag har också fler ideer. Det kan vara tufft med musik.

Ebba: Hur låter tystnad?

Stella: Det låter lite lugnt

Alla barn börjar schhyscha, blåsa med olika ljud.

Tyra L: Det här betyder också tyst. Hon visar ett tecken med händerna.

Ebba: Kan man alltså göra tecken för tyst?

Stella gör ett annat tecken för tyst. Walther ett annat.

Ebba: Kan man göra musik?

Stella: Hackar med rösten som en operasångerska : a a a a!

Hugo: Man kan spela rock n´roll.

Alla barn börjar räkna upp musikinstrument: man kan spela trumpet, trumma, elgitarr, munspel- det är många toner samtidigt! dragspel, piano, tuba.

Ebba: Finns det något annat man kan spela med, förutom musikinstrument?

Leopold: flöjt

Ebba : men förutom...

Hugo: blockflöjt ?

Ebba: Men finns det andra sätt att göra musik på än att använda musikinstrument?

Hugo: Man kan knacka!

Ebba: Kan du visa? Hugo visar, knackar på ovansidan av bordet.

Walther: Det här är också musik. Han knackar under bordet.

Lukas knackar sen på en servett på samma bord och säger: så här det blir musik.

Man hör tydligt på inspelningen att knackningarna låter väldigt olika.

Hugo: Det blir musik när man tänder lampan.

Alla barn börjar samtidigt klicka med munnen.

Hugo: Ding dong typ - kyrkklockan.

Lukas: Cykelpinglan.

Hugo: Jag kan göra musik med tänderna. Han biter ihop: klack!

Fler barn säger att de kan göra musik med tänderna och visar.

Leopold: Jag kan göra musik när jag svänger med tänderna - då låter det inne i huvudet. Det låter så mycket – det måste låta inåt. Annars låter det för mycket.

Hugo: Jag hörde någonting! Något surrear.
Hanna: Om vi är tysta kan vi höra det ljudet.
Alla är tysta.
Hugo: jag är tyst!
Det knackar- det låter som en tvättmaskin.
Leopold: Nu ska jag svänga med tänderna om alla är tysta.
Leopold gnisslar med tänderna. Lite jubel - han gnisslar högt!
Ebba: Kan man göra mer musik med kroppen?
Barnen stryker mot stolarna med ryggen, benen, klappar händer,
bankar, klappar med fötterna, bankar mot huvudet.
Tyra knackar på huvudet: man hör musik inifrån.
Hugo: Om man håller örat mot magen kan man höra hjärtat slå.

NÅGRA REFLEKTIONER KRING BARN OCH MUSIK EFTER FÖRSTA EXPERIMENTET

av Ebba Theorell

Vi lärde oss att variation är viktigt för barnen, de både visade det i hur de undersökte musikobjekten (och till exempel spelade, knackade på undersida, ovasida och servett på bordet, för att få fram olika ljud från samma plats) och berättade om det i ord. Stella sa att: musik är när det är olika. Det skulle kunna vara samma men det blir kanske lite tråkigt.

Barnen verkade också intresserade av den tystare, mer subtila ljudskalan. Därför pratade vi om att nästa gång endast använda oss av objekt som gör svagare ljud, också för att det ska bli lättare att höra vad barnen gör.

Vi upptäckte också att barnen var förtjusta i ljud som kroppen gör. Särskilt ljud som, som de säger, går inåt i kroppen. Tänder som gnisslar, hjärtat som slår och när man bankar på huvudet eller på benen. Vi tror också att de har en tunnare gräns mellan det som händer utanför kroppen och inuti, det verkar mindre uppdelat än för oss vuxna. Vi frågade barnen vid ett annat tillfälle:

Har ett ljud en början?

Hanna: Det börjar när något rör sig

Har ett ljud ett slut?

Hugo: Det slutar när skelettet står helt stilla. Men hjärtat fortsätter att röra sig, blodet åker runt, lungorna andas.

Det här är några spår som verkade intressera barnen, efter vad vi såg i dokumentationen från det första experimentet. Vi väljer några saker som vi följer upp vid nästa möte med barnen. I Reggio kallas det "rilancio", att ge tillbaka, leka tillbaka något som man hört intresserar barnen. Det är viktigt med små barn att arbeta vid fler tillfällen med samma område eftersom de behöver tid för fördjupning och vi behöver också lite tid för eftertanke så att vi bättre ska förstå vad barnen undersöker.

LITTERATURTIPS

A Year from Monday av John Cage

En trädgård av ljud : en bok om John Cage och The Cage age av Torsten Ekbohm

Fantasins grammatik av Gianni Rodari

Hundra sätt att tänka av Tove Jonstoj och Åsa Tolgraven

Musicage, av Joan Retallack och John Cage

Writings Through John Cage's Music, Poetry, and Art av David W. Bernstein